

Käsityöperinne elää Kujalassa

LAHTI Kilpailu hevosvarus-temarkkinoilla on kovaa, mutta kovalla työllä ja tasokkailla tuotteilla voi pienikin toimija pärjätä isojen puristuksessa. Näin uskoo ainakin Tomi Wahlsten, jonka RW-valjaat tehdään edelleen alusta loppuun lahtelaisena käsityönä.

Tomi Wahlsten on perinyt tuotemerkin isältään, vuoden 2006 alusta eläkkeelle jääneeltä Reijo Wahlstenilta. Reijo on Veljekset Wahlstenin alkuperäisiä veljeksiä, mutta kymmenkunta vuotta 'veljeksellä' työskenneltyään hän hyppäsi 1980-luvun alussa pyörittämään omaa firmaansa. Aiemmin yritys kulki Reijo Wahlsten Ky:nä, nykyisin se on yksinkertaisesti RW-valjaat.

Kuten myös 'veljeksellä', nyt remmissä on neljäs sukupolvi valjas-Wahlsteneja. RW-valjaalla suvun perinne jatkuu ehkä kaikkein vahvimmin, onhan Tomi Wahlstenin käytännön työ juuri konkreettista varusteiden valmistamista.

"Tämähän on käsityöläisyyttä omimmillaan ja on säälä, että sitä tietotaitoa on päästetty paljon menemään, Tomi Wahlstenin harmittelee. "Enhän minäkään ole käynyt muuta koulua kuin isän koulua, samalla tavalla menin isäni pajaan kuin hän aikanaan oman isänsä pajaan. Vähän sukurasitteena se seuraa."

"Kun 1970-luvulla pikkupoikana pyöri veljeksellä ja isä oli siellä hommissa, siellä tehtiin kaikki itse. Ringissä istui puoli tusinaa miehiä, jotka ompelivat käsin, mutta sehän on lajina ihan tuhoon tuomittua nyky-Suomessa. Paljonhan sielläkin tehdään edelleen itse, mutta totta kai isossa firmassa työtä teetetään muualla ja käytetään tuontikomponentteja, sehän on ihan selvä."

Alan suuret kotimaiset toimijat Finn-Tack ja Veljekset Wahlsten ovat kansainvälisestikin merkittäviä kilpailijoita. RW-valjaalla ei ole lähdeetty kilpailemaan niiden kanssa volyymissä.

"Me tehdään vaan tätä omaa juttua, eikä tällainen meidän konseptimme eli sataprosenttisesti kotimainen työ, voisi varmasti toimia isossa mittakaavassa. Tälle pienelle määrelle on oma marginaalinsa. Totta kai me ollaan kilpailijoita kaikkien kanssa, mutta sehan on asiakkaalle etu; olen sanonut kaikille jälleenmyyjille, että ottakaa ihmeessä koko hintahaitari käyttöön. Asiakkaan etuhan se on, kun pääsee valitsemaan samasta rivistä, ottaako ne parin sadan valjaat vai ne lähemmäs tonnin valjaat vai jotain siltä väliltä. Silloin se kauppa on rehevimmillään."

Laskennallisesti voi sanoa Wahlstenin saavan liikkeelle valjaat per työpäivä.

"Vuositasolla saadaan aikaiseksi paritsadat valjaat ja se on tällä miehityksellä maksimimäärä. Toki siinä on eri variaatiota, miten menee ohjaksia ja muuta, mutta pääartikkelia eli silapakettia ravipuolelle tehdään sen verran."

Juuri ravivarusteet ovat RW-valjaan ruisleipää.

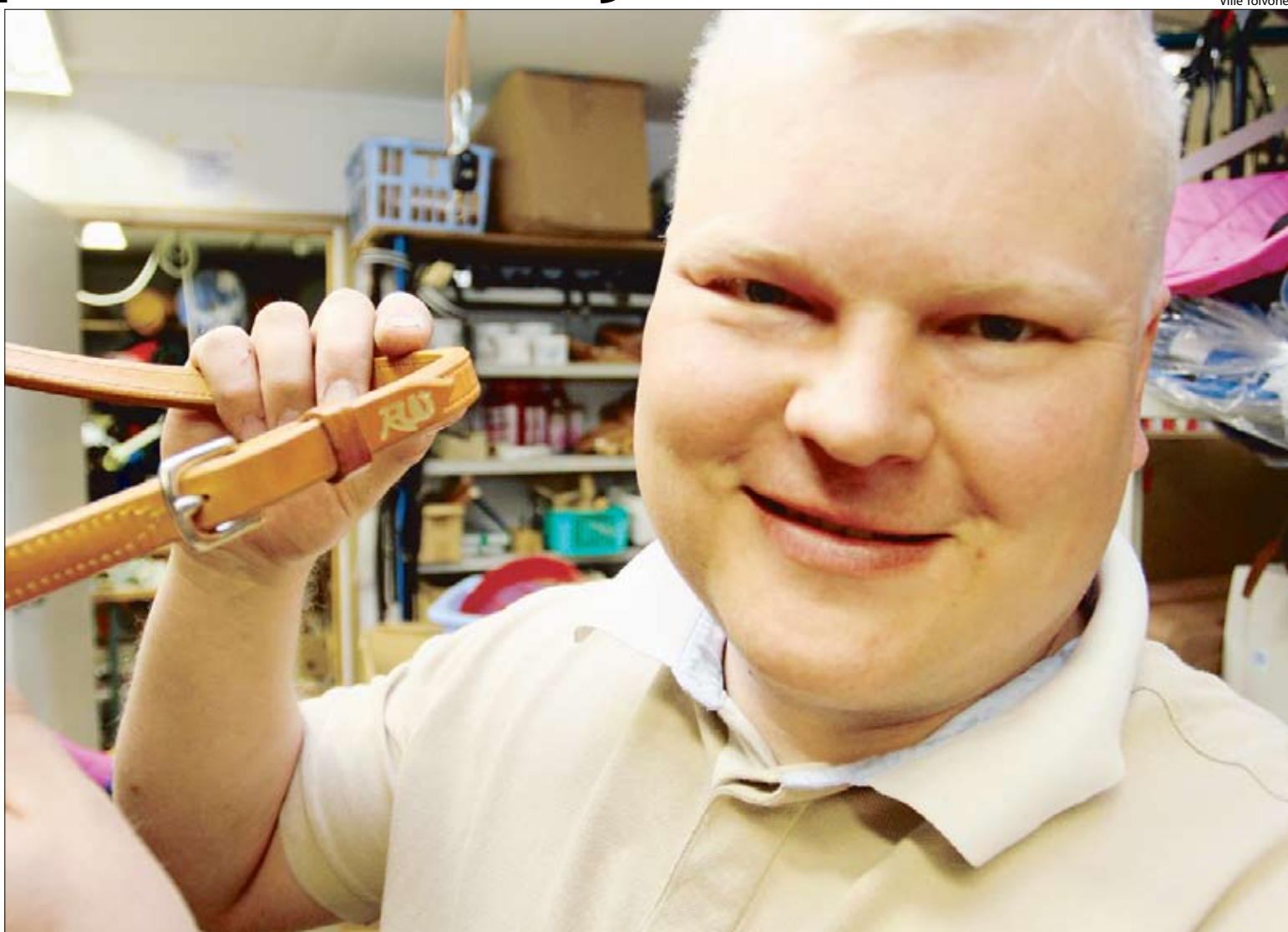
"Jalustinremmejä ja ratsusuitsia tehdään jonkin verran, mutta aikakaan ei oikein riitä satsaamaan moneen asiaan, eli olemme keskittyneet enemmän ravipuolelle. Eli valmennusvehkeitä ja kilpavehkeitä tehdään, pääasiassa. Niissähän on aika paljon variaatioita, on amsalennilla ja pikalukolla ja halutaan juuri tietynväristä patjaa ja tietynlaista rintaremmiä."

Sittenkin sarjatyötä

Käytännössä työtä ei toki tehdä niin, että aamulla aletaan leikata nahkaa ja illalla nostetaan valmiit valjaat naulaan.

"Se on useimmiten esitetty kysymys, että kauanko yksien silojen tekeminen kestää, eikä mulla ole koskaan ollut antaa siihen parempaa vastausta kuin että ihan liian kauan", Tomi Wahlsten nauraa.

"Vaikka toiminta on näin pientä, me tehdään sarjatyötä. Tehdään aina 50 jotakin ja sitten 50 jotakin. Jos ajattelee vaikka kuinka monesta komponentista suitset koostuvat,

RW-valjaat tuntee kullatusta RW-leimasta, joka poltetaan valmiisiin tuotteisiin. Tomi Wahlsten on aikanaan pikkupoikana suunnitellut logon.

ei niitä voi tehdä niin että tehdään vaikka x-määrä suitsia, vaan tehdään vaikka sata paria poskiremmiä ja sitten jotakin muuta. Suitsien poskiremmien tekemiseen taisin joskus laskea 19 työvaihetta ja se kuvaa sitä prosessia aika hyvin."

Nykyisin Wahlstenin valjaspaja työllistää Tomin lisäksi oman työn ohessa hänen Maarit-vaimoan sekä Marjatta Liimataisen naapurin tunnetusta hevostalosta.

"Marjatta aloitti isällä jo 1980-luvulla ja oli pitkän rupeaman, vissiin kymmenkunta vuotta. Hän oli välillä pois, mutta sain nyt houkutelua hänet takaisin kaveriksi. Yksille käsilille on vähän liikaa, ja Marjatta käy tässä omien kiireidensä mukaan. Heillä on kai 15 hevosta, eli siinäkin on kummasti hommaa."

Enimmillään firmassa oli Reijo Wahlstenin aikana viisikin työntekijää samaan aikaan.

"Meitä oli 1990-luvulla isä, minä, Marjatta, pikkoveljeni ja hänen puolisonsa. Nythän väkeä on paljon vähemmän ja se on ollut sekä suhdanteiden vaikutusta, että tietoisista toiminnan pienentämisistä. Kaikki veljeni ovat olleet jossakin vaiheessa valjastöissä, aikanaan veljeksellä ja sitten minä ja nuorempi veli tässä, mutta muut veljet ovat karanneet vuosien mittaan muihin hommiin."

Brändi on arvokas

RW-valjaat valmistetaan ruotsalaisesta Tärnjö-nahasta.

"Puolikkaita lehmänvuotia tulee sisään ja niistä aletaan silppuamaan, eli ihan alkutekijöistä. Tämä ei ole kuin muovilevyä, joka olisi täysin

tasaista ja tasalaatuista. Nahka on lautaspäästä eli perästä parasta ja selkäruodon mukaisesti parasta. Mahan alle ja niskaa kohti mentäessä nahka heikkenee ja materiaalin tunteminen on tosi iso asia, että osaa tehdä oikeista osista nahkaa oikeat asiat."

Tomi Wahlsten on selvästi ammattitilpeä ruotsalaisen nahkatöimittajan laadusta.

"Saksalaisen sertifiointin mukaan tämä nahka on niin luonnonmukaisesti tehty, että siitä saa tehdä vaikka lasten puruleluja. Tätä on mersun sisustassa, laivojen auditorioiden penkeissä ja valjaissa."

Käsityön miinuspuolen tuntee kuluttaja kukkarossaan: tuotteet ovat luonnollisesti huomattavasti kalliimpia kuin massatuotantona syntyvät.

"Tämä on sillä lailla hullua materiaalia, että kun nahkaa myydään nelijalkoina, eli 30 kertaa 30-senttisinä lappuina, se maksaa keskimäärin kymmenen euroa nelijalka. Kun siitä pitäisi tehdä tuote, joka olisi sopivan hintainen, sitä voi jokinainen laskea", Tomi Wahlsten huomauttaa. "Me käytetään ruotsalaisia nahkaa, joka on kyllä arvokasta. Halpaahan saa joka paikasta, mutta kun me tehdään tämä Suomessa alusta loppuun kaikkia pieniä nippeleitä myöten, tästä ei saada halpaa, vaikka pahvista tehtäisiin, kun työ- ja muut kulut ovat ihan toista kuin jossakin muualla."

"Tällaisessa pienessä mittakaavassa voidaan tehdä niin, että se on parasta mihin pystytään. Totta kai se sitten maksaakin eri tavalla."

Ravivarusteissa kilpailu on huo-

mattavan kovaa.

"Meillä silakomplettin hinta vaihtelee jostakin 700 eurosta vähän yli 800 euroon. Halvinta intialaista komplettia saa vissiin jopa alle 200 eurolla, eli valinnanvaraa kyllä on", Tomi Wahlsten toteaa. RW:n tuotteet ovat hinnaston ehdottomassa yläpäässä yhdessä amerikkalaisvalmistaja Walshin kanssa.

Arvokkammillekin tuotteille on kuitenkin löytynyt kysyntää.

"Tavaraa menee suunnilleen sitä tahtia kuin sitä tehdään. Itse myydään aika vähän, ja suurin osa menee jälleenmyyjien kautta. Suomessa on useampia jälleenmyyjä ja Ruotsissa ja Norjassa myös kauppiat. Ulkomaille on mennyt enimmillään melkein puolet myynnistä, mutta tällä hetkellä se on aika hiljaista. Ruotsissa ja Norjassa valitetaan heidän kruununsa heikkoa kurssia, mikä nostaa heillä meidän tuotteiden hintoja. Tietysti esimerkiksi nahan ostaminen on vahvan euron aikana hieman edullisempää tai ainakaan hinta ei ole taas noussut."

Tomi Wahlsten kiittelee isäänsä hyvästä työstä, jonka ansiosta hän on saanut jatkaa hyvämaineisen firman ja tuotemerkin kanssa.

"Jos nimi olisi vaikka Mähönen, ei minun ikäni riittäisi tuotteen tunnetuksi tekemiseen ja tavallaan sen brändin rakentamiseen, vaikka tuotteet olisivatkin hyviä. Käytännön osaamisen lisäksi suuri perintö on ollut isältä jatkunut, olemassa-oleva ja tunnettu tuotemerkki. Asiakkaat tiesivät ennen ja toivottavasti tietävät nytkin, että me myydään laadukasta tavaraa. Se tunnetuksi

tuleminen ja nimen tekeminen, se on kallista."

Helpommin harrastajalle

Arvokkaiden tuotteiden kanssa tilanne on tavallaan nurinkurinen; vaikka ammattilaisilla varusteiden käyttö on kovempaa ja vaatimukset sen myötä kovemmat, menee RW-valjaita paljon nimenomaan pikkutalleille.

"Isoillakin talleilla on, esimerkiksi Okkolinin Teemulla ja Holopaisen Esalla, mutta paljon menee sellaisillekin, joilla on yksi tai kaksi hevosta. Useinhan se on niin, että jos tulee vaikka V75-voitto, harrastaja rupeaa vaihtamaan Customin kärryihin ja tutkii vähän, millaisia valjaita onkaan markkinoilla. Ehkä meidän tuotteet löytävät vähän helpommin tiensä sellaisen selkään, kuin isoille talleille, joilla valjaita pitää olla vaikka kymmenet tai viidettoista ja vehkeet ovat usein tosi huonolla pidolla."

Matkan varrelta löytyy monta nimeä asiakasta.

"Meidän hienoin mannekiini oli tietysti Isla J Brave, joka juoksi meidän hienoilla punaisilla valjailla joka vuosi sen miljoona markkaa. Ja Aslakilla on meidän silat, samoin Erikasson kilpailee meidän vehkeillä. Ja hauska oli huomata, että Olympia-Ajon voittaja Moe Bragella oli myös RW-varusteet."

Tuotekehitystä tapahtuu paitsi asiakaspalautteen, myös omien ko-

kemusten perusteella. Tomi Wahlstenilla on oma talli "eli tuotekehityslaboratorio", mutta omia hevosia on nykyisin vain kaksi. Näinä päivinä sekä RW-valjas että Tomi Wahlsten itse elävät muutoksen aikoja; Wahlsten on ostanut ja remontoitunut Timo Even vanhan tallirakennuksen kivenheiton päässä Reijo Wahlstenin kotoa, missä valjaspaja on tähän asti toiminut.

Vanha talli on remontoitu 15 hevosen talliksi, minkä lisäksi tiloihin on remontoitu perheelle asunto ja firmalle uudet toimitilat.

"Talli on ollut muussa käytössä, eikä siinä ollut hevosia vuoden 1994 jälkeen", Tomi Wahlsten kertoo. "Aika kuvaavaa oli, ettei myyjäosapuoli tiennyt, montako tarhaa tontilla on; hän sanoi, että pari varmaan, mutta yhteensä löytyi seitsemän putkitarhaa. Ne olivat vaan niin metsittyneet, ettei niitä erottanut."

Suutarin lapsilla ei tunnetusti ole kenkiä – eikä valjasmestarin hevosilla uusia varusteita.

"Itse ollaan kaikkein huonoimpia pitämään varusteista huolta. Vauvauden ehkä kerran vuodessa otamaan vehkeet tähän pajalle, eikä ainakaan ole varaa arvostella keittää siitä. Olen vielä nuuka mies, ja omilla hevosilla on vuodelta 1994 olevat pikalukkosilat, ja samoilla vehkeillä lasketaan jarrukärrytreenit ja startit. Kerran vuodessa niitä sitten öljytään."

VILLE TOIVONEN

Reijo Wahlsten on eläkkeellä reilut kolme vuotta ja keskittyy nykyisin kolmen hevosensa huoltamiseen. Kunhan Tomi Wahlsten saa pajan muutettua uusiin tiloihin, Reijolla on tilaa harrastaa myös mm. biljardinpeluuta ja lennokkien rakentamista.

OULUN SEUDUN AMMATTIPISTO
PUDASJÄRVEN YKSIKÖ
JYRKÄKOSKENTIE 18 A, 93100 PUDASJÄRVI
PUHELIN 010 27 21 085
WWW.OSAO.FI

Hevosalan täydennyskoulutusta

Hevostenhoitajaksi tai ratsastuksenohjaajaksi henkilökohtaisella opiskelusuunnitelmalla lukion tai ammatillisen tutkinnon suorittaneille, aloitus 11.8.2009

Täydennyskoulutus hevostenhoitajaksi tai ratsastuksenohjaajaksi monimuoto-opiskeluna maatalousalan tai muun vastaavan koulutuksen suorittaneille, aloitus 7.9.2009

Haku suoraan yksikköön. Lisätietoja p. 010 27 23775 ja www.osao.fi

Tmi Mintti Rautioaho

Paranna selkäsi hyvinvointia ja vahvista keskikehoasi HUMAN TOOL -istuimen avulla!

Myynti:
www.mintti.fi
p. 0400 818 996
Valmistaja:
www.humantool.fi

